Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P912

[Total No. of Pages : 2

[4102] - 1
M. A. (Part-I)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र.- 1
साहित्यप्रकाराचा अभ्यास–कादंबरी
(1985 Pattern)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 80

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

विभाग – अ

प्रश्न 1) साहित्याच्या वर्गीकरणाची उपयुक्तता व महत्त्व स्पष्ट करा.

किंवा

'कादंबरी' या वाङ्मयप्रकाराची तुम्हाला योग्य वाटणारी व्याख्या देऊन, वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

प्रश्न 2) कादंबरी व नाटक या दोन वाङ्मयप्रकारातील साम्य–भेद सांगा.

किंवा

कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) आशयानुसार कादंबरी प्रकार

ब) कादंबरीची निवेदनपद्धती

क) कादंबरीतील प्रयोगशीलता

ड) ग्रामीण कादंबरी

विभाग – ब

प्रश्न 3) 'आश्रमहरिणी' तून वा. म. जोशी यांच्या पुरोगामी दृष्टीचा परिचय होतो' चर्चा करा.

किंवा

'स्त्रीत्वाच्या सामर्थ्याचे भान 'हिंदोळयावर' कादंबरी देते' साधार लिहा.

P.T.O.

प्रश्न 4) ‘झेलझपाट’ मधून सामाजिक दृष्ट्या उपेक्षितांचे जीवन कसे चित्रित झाले आहे ?

किंवा

– अण्णाभाऊ साठे यांच्या कादंबरी लेखनाची वैशिष्ट्ये ‘फकिरा’ कादंबरीच्या आधारे लिहा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) ‘सुपरक्लोन’ मधील मूल्यविचार

ब) ‘दोन मने’ ची भाषा

क) 1920 ते 45 मधील कादंबरीलेखन

ड) ‘फकिरा’ चा बंडखोर नायक

■■■

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P913

[Total No. of Pages : 2

[4102] - 2
M. A. (Part - I)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. – 2
अर्वाचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (1818 ते 1960)
(1985 Pattern)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 80

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

विभाग – अ

प्रश्न 1) इ. स. 1818 ते 1874 या कालखंडाला केवल भाषांतर युग संबोधणे कितपत संयुक्तिक आहे ?

किंवा

मराठीतील नियतकालिकांचे वाङ्मयविषयक कार्य स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) केशवसुतांनी मराठी कवितेत केलेल्या युग प्रवर्तनाचे विशेष सांगा.

किंवा

कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) हरिभाऊ आपटे यांच्या सामाजिक कादंबऱ्यांचे विशेष

ब) बुकिश नाटके

क) 'निबंधमाले'चे वाङ्मयीन कार्य

ड) मोल्सवर्थ यांचे कोशविषयक कार्य

विभाग – ब

प्रश्न 3) इ. स. 1945 ते 1960 या कालखंडातील लघुनिबंधाचे स्वरुप उलगडून दाखवा.

किंवा

नवकवितेचे स्वरूप व विशेष साधार लिहा.

प्रश्न 4) दुसऱ्या महायुद्धानंतर मराठी कथेत अवतरलेल्या नवतेची वैशिष्ट्ये सांगा.

किंवा

स्त्री कादंबरीकारांचे योगदान लिहा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) प्रा. ना. सी. फडके यांची समीक्षेतील भूमिका

ब) बनगरवाडी (कादंबरी)

क) बालकवींची कविता-विशेष

ड) शारदा (नाटक)

■■■

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P914

[Total No. of Pages : 2

[4102] - 3
M. A. (Part - I)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र. - 3 (जुना अभ्यासक्रम)
भाषाविज्ञान: वर्णनात्मक व सामाजिक
(1985 Pattern)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

विभाग – अ

प्रश्न 1) भाषेची स्वरूप व कार्ये स्पष्ट करा.

किंवा

भाषाभ्यासाच्या विविध कक्षा सांगून समाजभाषाविज्ञानाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) अर्थाच्या विविध व्याख्या सांगून अर्थाचे प्रकार सोदाहरण विशद करा.

किंवा

कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) व्यवहाराची भाषा व साहित्याचीभाषा

ब) व्यवच्छेक विनियोग पद्धती.

क) प्रथमोपस्थित संघटक पद्धती.

ड) रूपियांचे प्रकार.

विभाग – ब

प्रश्न 3) सामाजिक भाषाविज्ञानाचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.

किंवा

भाषा आणि आर्थिक वर्गव्यवस्था यांचा संबंध समाजभाषाविज्ञानात कशा प्रकारे प्रतिपादित गेला आहे ते लिहा.

P.T.O.

प्रश्न 4) भाषा आणि वर्गव्यवस्था यांचे परस्पर संबंध सोदाहरण लिहा.

किंवा

समाजांतर्गत उद्याला आलेल्या नवव्यवस्थांचा भाषेवरील परिणाम मराठीच्या संदर्भात स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) पिजिन व क्रिऔल भाषांचे स्वरूप

ब) बालभाषा सिद्धान्त

क) परभाषा संपर्क

ड) भाषा आणि सांस्कृतिक व्यवस्था.

■■■

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P915

[Total No. of Pages : 3

[4102] - 4
M. A. (Part - I)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र.- 4
(ऐच्छिक) (Optional Paper)

सूचना :– खालील पाच अभ्यासपत्रिकांपैकी कोणतीही एक प्रश्नपत्रिका सोडवावी.

1) ग्रामीण साहित्य आणि दलित साहित्य
(1985 Pattern)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

विभाग – अ

प्रश्न 1) ग्रामीणत्व कशावर अवलंबून असते हे सांगून ग्रामीण साहित्याच्या निर्मितीमागील प्रेरणा स्पष्ट करा.

किंवा

स्वातंत्र्योत्तर कालखंडातील ग्रामीण कथाकारांचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 2) स्वातंत्र्यपूर्व काळातील ग्रामीण साहित्याच्या मर्यादा स्पष्ट करा.

किंवा

P.T.O.

कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) शंकर पाटील यांचे कथालेखन

ब) ग्रामीण कादंबरीतील स्त्री चित्रण

क) ग्रामीण काव्यसंग्रहांची शीर्षके

ड) रा. रं. बोराडे यांची नाटके

विभाग - ब

प्रश्न 3) दलित साहित्याच्या निर्मितीमागच्या प्रेरणा सांगून दलित साहित्याच्या व्याख्यांचा परामर्श द्या.

किंवा

''दलित साहित्य म्हणजे वेदना व विद्रोह यांचा आविष्कार होय''. या विधानाची चर्चा करा.

प्रश्न 4) दलित कादंबरीच्या स्वरूप व वैशिष्टयांचे सोदाहरण विवेचन करा.

किंवा

दलित नाटकांच्या वाटचालीचा आढावा द्या.

प्रश्न 5) कोणत्याही <u>दोहोंवर</u> टीपा लिहा.

अ) तराळ-अंतराळ-शंकरराव खरात

ब) दलित कथेतील जीवनदर्शन

क) दलित साहित्याची समीक्षा

ड) दलित कवितेचे वेगळेपण

■■■

Total No. of Questions : 5] [Total No. of Pages : 2

P915

[4102] - 4
M. A. (Part - I)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र.- 4
2) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमि (प्रारंभ ते 1960)
(1985 Pattern)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 80

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

विभाग – अ

प्रश्न 1) संस्कृतीच्या विविध घटकांचा साहित्य निर्मितीवर कोणता परिणाम होतो ? साधार लिहा.

किंवा

महाराष्ट्रातील विविध धर्मपंथाचा मराठी साहित्याशी असलेला संबंध विशद करा.

प्रश्न 2) 'संस्कृत व प्राकृत भाषेतील मूलभूत साहित्य प्रकारातून मराठी साहित्य प्रकार घडले आहेत' कसे ते विशद करा.

किंवा

कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) यादवकालीन साहित्य

ब) 'भारूड' एक प्रभावी प्रसार माध्यम

क) आख्यान कविता

ड) नाथ सांप्रदायिकांची साहित्यनिर्मिती

विभाग – ब

प्रश्न 3) आधुनिक मराठी वाङ्मयाच्या महत्त्वाच्या प्रेरणा कोणत्या ? सविस्तर चर्चा करा.

किंवा

अव्वल इंग्रजी काळातील सामाजिक स्थित्यंतरे आणि मराठी साहित्य यांचा अनुबंध स्पष्ट करा.

P.T.O.

प्रश्न 4) 1940 ते 1960 या काळातील प्रादेशिक व ग्रामीण साहित्यातून बदलत्या मराठी संस्कृतीचे दर्शन कसे घडते ?

किंवा

'मराठी साहित्यावर गांधीवादाचा प्रभाव' या विषयावर टिपण लिहा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) अर्वाचीन काळातील प्रसारमाध्यमे

ब) लोकसंस्कृतीचे उपासक

क) नवसाहित्याची संकल्पना

ड) मार्क्सवाद आणि मराठी साहित्य

■■■

Total No. of Questions : 5] **[Total No. of Pages : 2**

P915

[4102] - 4

M. A. (Part - I)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र.- 4

3) तौलनिक साहित्याभ्यास व भाषांतर मीमांसा

(1985 Pattern)

वेळ : 3 तास] **[एकूण गुण : 80**

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

विभाग – अ

प्रश्न 1) 'राष्ट्रीय साहित्याची संकल्पना दिवसेंदिवस आवश्यक होत चालली आहे काय ? सविस्तर चर्चा करा.

किंवा

तौलनिक साहित्याभ्यासाच्या कक्षा व मर्यादा विशद करा.

प्रश्न 2) वाङ्मयीन 'प्रभाव' म्हणजे काय ? तौलनिक साहित्याभ्यासाच्या दृष्टीने 'प्रभाव' या संकल्पनेचे उपयोजन कसे केले जाते ते सोदाहरण लिहा.

किंवा

कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) तुलनेचे विचार प्रक्रियेतील स्थान

ब) साहित्यातील आधुनिकता

क) मर्ढेकरांच्या कवितेतील सामाजिक आशय

ड) काझी सलीम यांच्या कवितेची वैशिष्ट्ये

विभाग – ब

प्रश्न 3) भाषांतराचे स्वरूप व प्रकार विशद करा.

किंवा

नाटयकृतींचे भाषांतर व कवितेचे भाषांतर यांचे स्वरूप स्पष्ट करा.

P.T.O.

प्रश्न 4) ‘हवेली वेव्हरलेची’ व ‘तुंबाडचे खोत’ या कादंबऱ्यांतील आशय विश्व स्पष्ट करा.

किंवा

‘हवेली वेव्हरलेची’ व ‘तुंबाडचे खोत’ या कादंबऱ्यांतील समाजवास्तवाचा मागोवा द्या.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) भाषांतराची आवश्यकता

ब) मूलनिष्ठ भाषांतर

क) ‘हवेली वेव्हरलेची’ मधील व्यक्तिरेखा

ड) ‘तुंबाडचे खोत’ या कादंबरीची भाषा शैली.

■■■

Total No. of Questions : 5] [Total No. of Pages : 2

P915

[4102] - 4
M. A. (Part - I)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र.- 4
4) वाङ्मयेतिहास लेखनविद्या
(1985 Pattern)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 80

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

विभाग – अ

प्रश्न 1) वाङ्मयेतिहास आणि अन्य प्रकारचे इतिहास यातील भेद स्पष्ट करा.

किंवा

''वाङ्मयेतिहास हे वाङ्मयाभ्यासाचे स्वतंत्र अभ्यासक्षेत्र आहे'' या विधानाची चर्चा करा.

प्रश्न 2) वाङ्मयप्रकारानुसारो केल्या जाणाऱ्या वाङ्मयेतिहासलेखनाच्या स्वरूपाचा परिचय करून द्या.

किंवा

कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) वाङ्मयेतिहास व संशोधन

ब) वि. का. राजवाडे यांची वाङ्मयेतिहास लेखन संकल्पना

क) वाङ्मयेतिहास लेखनाची उद्दिष्टे

ड) वाङ्मयप्रकार – लक्ष्यी वाङ्मयेतिहास

विभाग – ब

प्रश्न 3) भारतीय वाङ्मयेतिहासाची संकल्पना स्पष्ट करून मराठी वाङ्मयाचा भारत क्षेत्रीय अभ्यास कसा करता येईल ते सांगा.

किंवा

वि. ल. भावे ते महाराष्ट्र साहित्य परिषद वाङ्मयेतिहास लेखन वाटचालीचा आढावा द्या.

P.T.O.

प्रश्न 4) बहुभाषिक राष्ट्रातील वाङ्मयेतिहास लेखनाला कोणकोणत्या आव्हानांना सामोरे जावे लागते ते विशद करा.

किंवा

बा. अ. भिडे, ह. श्री. शेणोलीकर आणि ल. रा. नसिराबादकर यांच्या मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयेतिहास लेखनकार्याचा आढावा द्या.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) शं. गो. तुळपुळे यांचे वाङ्मयेतिहास लेखन

ब) 1947 पर्यंतचा मराठी वाङ्मयेतिहास विचार

क) माटे–बेडेकर वाद

ड) मध्ययुगीन वाङ्मयेतिहास लेखनातील आव्हाने.

■■■

Total No. of Questions : 5] [Total No. of Pages : 2

P915

[4102] - 4
M. A. (Part - I)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र.- 4
5) अलंकार, छंद आणि व्याकरण
(1985 Pattern)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 80

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

विभाग – अ

प्रश्न 1) अलंकाराची संकल्पना विशद करून त्याचे काव्यातील स्थान स्पष्ट करा.

किंवा

'अलंकार' आणि 'छंद' यांचा आधुनिक साहित्यात विचार करताना संस्कृत परंपरेचा कितपत उपयोग होतो ? चर्चा करा.

प्रश्न 2) 'छंद' आणि 'अलंकार' या संकल्पना साहित्यरचनेच्या संदर्भात स्पष्ट करून लिहा.

किंवा

कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) वृत्ताचे प्रमुख प्रकार

ब) मुक्तछंद

क) अलंकाराचे प्रकार

ड) नवे अलंकार विवेचन

विभाग – ब

प्रश्न 3) अलंकाराच्या वर्गीकरणाची तत्वे साधार स्पष्ट करा.

किंवा

व्याकरण व भाषा यांचे परस्परसंबंध कसे असतात ते स्पष्ट करतात.

P.T.O.

प्रश्न 4) व्याकरणाच्या प्रकारांचा सविस्तर परिचय करून द्या.

किंवा

व्याकरण व भाषा यातील परस्पर संबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) व्याकरणविषयक मराठीतील वाद

ब) प्रयोगविचार

क) मराठीतील वाक्यविचार

ड) मराठीची वचन व्यवस्था.

■■■

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P916

[Total No. of Pages : 2

[4102] - 5

M. A. (Part - II)

MARATHI (मराठी)

प्रश्न पत्रिका क्र. - 5

साहित्य-सिद्धान्त आणि समीक्षा

(Old) (1985 Pattern)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

विभाग - अ

प्रश्न 1) साहित्याची वैयक्तितता तसेच सामाजिकता स्पष्ट करा.

किंवा

साहित्याचे स्वरूप व साहित्याचे प्रयोजन यातील परस्परावलंबन स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) साहित्याच्या माध्यमाचे वेगळेपण

ब) साहित्याची इंद्रियगोचरता

क) क्रीडाप्रवृत्ती सिद्धान्त

ड) स्वच्छंदतावाद

विभाग - ब

प्रश्न 3) समीक्षेच्या विविध व्याख्या व स्वरूप स्पष्ट करून, समीक्षेची कार्ये विशद करा.

किंवा

साहित्याच्या समाजशास्त्रीय समीक्षापद्धतीचे स्वरूप व मर्यादा लिहा.

प्रश्न 4) कलामूल्ये व जीवनमूल्ये यातील परस्पर संबंध स्पष्ट करा.

किंवा

स्वातंत्र्योत्तर मराठी समीक्षेची वाटचाल विशद करा.

P.T.O.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) आदर्श समीक्षकाची साधना

ब) कालखंडाच्या अभ्यासाची समीक्षा

क) समीक्षेची मांडणी व शैली

ड) आदिबंधात्मक समीक्षा

■■■

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P917

[Total No. of Pages : 2

[4102] - 6
M. A. (Part - II)
MARATHI (मराठी)
प्रश्न प्रत्रिका क्र. – 6
विशेष लेखकाचा अभ्यास–प्राचीन/अर्वाचीन
प्राचीन–संत चोखामेळा (जुना अभ्यासक्रम)
(Old) (1985 Pattern)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

विभाग – अ

प्रश्न 1) संत चोखामेळा यांच्या अभंगातील विठ्ठलभक्तीचे स्वरूप विशद करा.

किंवा

'नामापरता मंत्र नाही त्रिभुवती' असे संत चोखामेळा का म्हणतात ते साधार लिहा.

प्रश्न 2) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) संत चोखामेळा यांच्या अभंगातील पंढरीमहात्म्य

ब) संत चोखामेळा यांनी केलेला उपदेश

क) संत चोखामेळा यांच्या अभंगातील भक्तवत्सलता

ड) संत चोखामेळा यांच्या अभंगातील आत्मनिष्ठा

विभाग – ब

प्रश्न 3) संत चोखामेळा यांच्या स्व–स्थितीपर अभंगाचे आशय सौंदर्य विशद करा.

किंवा

संत चोखामेळा यांच्या अभंगातील संत गौरवाचा परामर्श द्या.

प्रश्न 4) संत चोखामेळा यांच्या अभंगातील आशयाची विविधता व अभिव्यक्तीचे वेगळेपण लिहा.

किंवा

वारकरी संप्रदायातील चोखामेळा यांचे स्थान स्पष्ट करा.

P.T.O.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) 'ऊस डोंगा परी रस नोहे डोंगा' या अभंगाचा भावार्थ.

ब) संत चोखामेळा यांच्या अभंगातील कारूण्य

क) संत चोखामेळा यांच्या अभंगाची काव्यशैली

ड) संत चोखामेळा यांच्या अभंगातील विद्रोह

■■■

Total No. of Questions : 5] [Total No. of Pages : 2

P917

[4102] - 6
M. A. (Part - II)
MARATHI (मराठी)
प्रश्न प्रत्रिका क्र. – 6
विशेष लेखकाचा अभ्यास ऐच्छिक
अर्वाचीन – रा. रं. बोराडे
(Old) (1985 Pattern)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 80

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

विभाग – अ

प्रश्न 1) 'प्रादेशिक जीवन दर्शन त्यातील गुण वैशिष्टयांसह रा. रं. बोराडे यांच्या कथा समर्थपणे घडवितात' – या विधानाची साधार चर्चा करा.

किंवा

रा. रं. बोराडे यांच्या कथा लेखनाचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न 2) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) रा. रं. बोराडे यांच्या कथेतील वातावरण.

ब) रा. रं. बोराडे यांच्या कथालेखनातील काव्यात्मकता.

क) रा. रं. बोराडे यांच्या कथा लेखनातील प्रयोगशीलता.

ड) रा. रं. बोराडे यांच्या कथा लेखनातील विषय विविधता.

विभाग – ब

प्रश्न 3) रा. रं. बोराडे यांच्या कादंबऱ्यांतील जीवन दृष्टीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

रा. रं. बोराडे यांच्या कादंबरी लेखनातील वर्णन शैलीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) रा. रं. बोराडे यांच्या समीक्षणात्मक लेखनाचे वेगळेपण सिद्ध करा.

किंवा

रा. रं. बोराडे यांच्या एकांकिका लेखन तंत्राची ओळख करून द्या.

P.T.O.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) ‘सावट’ – कादंबरीची प्रादेशिकता.

ब) ‘आमदार सौभाग्यवती’ – नाटकातील मुख्य व्यक्तिरेखा.

क) रा. रं. बोराडे यांच्या वगनाटयाचे गुण विशेष.

ड) ‘पाचोळा’ कादंबरीचा शेवट.

■■■

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P918

[Total No. of Pages : 2

[4102] - 7
M. A. (Part - II)
MARATHI (मराठी)
अभ्यासपत्रिका क्र.- 7
विशिष्ट वाङ्‌मयीन कालखंडाचा अभ्यास (शिवकाल)
1) संत बहिणाबाईंची गाथा 2) दमयंती स्वयंवर 3) आज्ञापत्र 4) मनाचे श्लोक
(नवा अभ्यासक्रम) (1985 Pattern)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

विभाग – अ

प्रश्न 1) वाङ्‌मयीन कालखंडाची निर्मिती कशी केली जाते. ते सांगा.

किंवा

'विशिष्ट कालखंडाच्या अभ्यासात सामाजिक व राजकीय परिस्थितीचा अभ्यास करावाच लागतो'. सोदाहरण लिहा.

प्रश्न 2) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) कालखंडाचा साहित्य निर्मितीवरील प्रभाव.

ब) तुकारामांच्या अभंगवाणीतून दिसणारे शिवकालिन विशेष.

क) शिवकालातील भाषा शुद्धिचे प्रयत्न.

ड) शिवकालातील धर्म संप्रदायाचे स्वरूप.

विभाग – ब

प्रश्न 3) 'बहिणाबाईंच्या गाथा'–चे मूल्यमापन करा.

किंवा

'दमयंती–स्वयंवर' एक पंडिती काव्य म्हणून ओळख करून द्या.

P.T.O.

प्रश्न 4) 'आज्ञापत्रा'तील राजनीतीचे स्वरूप लिहा.

किंवा

'मनाच्या श्लोका'तील मनोबोध विशद करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) संत बहिणाबाई कृत तुकाराम (गुरू) गौरव

ब) आज्ञापत्र-व्यवस्थापन शास्त्राचा एक नमुना

क) 'मनाचेश्लोकांची कालातीतता.

ड) दमयंती स्वयंवर - आख्यान काव्याचा मानदंड.

■■■

Total No. of Questions : 5] [Total No. of Pages : 2

P918

[4102] - 7

M. A. (Part - II)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र.- 7

विशिष्ट वाङ्मयीन कालखंडाचा अभ्यास (बहामनी काल)

1) रूक्मिणी स्वयंवर (एकनाथ) 2) विराट पर्व (मुक्तेश्वर) 3) योगसंग्राम (शेख महंमद) 4) महिकावतीची बखर

(जुना अभ्यासक्रम) (Old) (1985 Pattern)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 80

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

विभाग – अ

प्रश्न 1) विशिष्ट वाङ्मयीन कालखंड कोणत्या निकषानुंसार ठरविले जातात ? ते लिहा.

किंवा

‘विशिष्ट वाङ्मयीन कालखंड’–ही संकल्पना घेऊन वाङ्मयाचा अभ्यास केल्याने, कोणते फायदे होतात ? ते लिहा.

प्रश्न 2) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) कालखंडाचा अभ्यास आणि इतिहास यातील अनुबंध

ब) कालखंडाच्या अभ्यासातील अडचणी

क) बहामनी कालखंडाच्या नामकरणाची ओळख

ड) बहामनी कालखंडातील फारसीमय मराठीची उदाहरणे

विभाग – ब

प्रश्न 3) ‘रूक्मिणी स्वयंवर’–या काव्यात संत एकनाथांच्या काव्य प्रतिभेचा विलास कसा दिसून येतो ? ते लिहा.

किंवा

मुक्तेश्वराच्या काव्य संपदेतील ‘विराटपर्व’ हा उत्कृष्ट काव्याचा नमुना कसा आहे. ते स्पष्ट करा.

P.T.O.

प्रश्न 4) 'योगसंग्राम' मधील तत्व व काव्यगुण स्पष्ट करा.

किंवा

बखर वाङ्मयातील महिकावतीच्या बखरीचे महत्व विशद करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) 'रूक्मिणी स्वयंवर' काव्यातील रसवत्ता.

ब) 'विराट पर्व'तील कीचकवधाचा प्रसंग.

क) 'योग संग्राम'चे लेखन विशेष.

ड) महिकावतीच्या बखरीतील युद्धवर्णने.

■■■

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P919

[Total No. of Pages : 2

[4102] - 8

M. A. (Part - II)

Marathi (मराठी) अभ्यासपत्रिका – क्र. - 8

MR - 8 : (ऐच्छिक) (Optional Paper)

1) सैंदर्यशास्त्र

2) लोकसाहित्याची मूलनत्त्वे आणि मराठीचे लोकसाहित्य

3) लेखनविद्या व निबंधलेखन

4) मराठी वैचारिक साहित्य (जुना+नवा)

5) साहित्याचा सामाजिक दृष्टिकोणातुन अभ्यास (नवा)

5) निबंध लेखन

(जुना अभ्यासक्रम) (Old) (1985 Pattern)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :– वरील प्रश्नपत्रिकांपैकी कोणतीही एक प्रश्नपत्रिका सोडवावी.

1) सोंदर्यशास्त्र

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

विभाग – अ

प्रश्न 1) सौंदर्यशास्त्राचे स्वरूप विशद करून त्याची कार्यकरता विशद करा.

किंवा

निसर्गातील सौंदर्य आणि निसर्गा बाहेरील सौंदर्य यांची तुलना करा.

प्रश्न 2) सौंदर्यानुभवाचे स्वरूप सांगून सौंदर्यानुभवाच्या संदर्भात तटस्थतेची संकल्पना विशद करा.

किंवा

P.T.O.

कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) सौंदर्य शास्त्रात शास्त्र म्हणणे कितपत योग्य आहे ?

ब) सौंदर्यविधान आणि मूल्यविधान

क) सौंदर्य शास्त्रातील लयसिद्धान्त

ड) सौंदर्यशास्त्र आणि द्विघुवात्मकता

विभाग - ब

प्रश्न 3) सौंदर्यभावनेचे इतर भावनांपेक्षा असलेले वेगळेपण विशद करा.

किंवा

साहित्य आणि साहित्यतर कलांतील 'रूपसंकल्पनेचे साम्यभेद स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) विरेचन सिद्धान्त स्पष्ट करा.

किंवा

सौंदर्यशास्त्राचा अभ्यास समीक्षाविचारात पूरक कसा ठरतो, ते लिहा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) सौंदर्य भावनेचे कार्य

ब) बॅरिस्टॉटलची 'रूप' विषयक संकल्पना

क) कलकृतीची सेंद्रिय एकता

ड) कलेचे परिणामकारक संदेशन

■■■

Total No. of Questions : 5] **[Total No. of Pages : 2**

P919

[4102] - 8
M. A. (Part - II)
Marathi (मराठी) अभ्यासपत्रिका – क्र. - 8
MR - 8 : (ऐच्छिक) (Optional Paper)
2) लोकसाहित्याची मूलतत्त्वे आणि मराठीचे लोकसाहित्य
(जुना अभ्यासक्रम) (Old) (1985 Pattern)

वेळ : 3 तास] **[एकूण गुण : 80**

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

विभाग – अ

प्रश्न 1) 'लोकसाहित्य ही समाजभनाची निर्मिती असते' या विधानाचा परामर्श द्या.

किंवा

मानसशास्त्र व मानवसंशशास्त्रशी लोकसाहित्याचा असलेला संबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 'लोकसाहित्याच्या अभ्यासातील विविध संप्रदायांची ओळख करून द्या.

किंवा

कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) लोकसाहित्य आणि संत साहित्य

ब) लोकसाहित्याच्या अभ्यासातील अडचणी

क) लोकसाहित्यातील आवर्तक कल्पनाबंध

ड) लोकसाहित्याचे सादरीकरण

विभाग – ब

प्रश्न 3) लोककथांचे स्वरूप सांगून लोककथेची वैशिष्ट्ये विशद करा.

किंवा

लोकसाहित्याच्या कलात्मक सौंदर्याचे निकप्प सोदारिण लिहा.

P.T.O.

प्रश्न 4) मराठी लोकगीतांचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये विशद करा.

किंवा

दुर्गा भागवत प्रभाकर मांडे व गं. ना. मोरजे यांच्या लोकसाहित्यविषयक कार्याचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) स्त्री लोकगीते: वैशिष्ट्ये

ब) मालाकथा : स्वरूप व वेशिष्ट्ये

क) लोकनाट्यातील गण-गौळण

ड) लोकसाहित्याची आस्वाद्यता

■■■

Total No. of Questions : 5] **[Total No. of Pages : 2**

P919

[4102] - 8
M. A. (Part - II)
Marathi (मराठी)अभ्यासपत्रिका – क्र. -8
MR - 8 : (ऐच्छिक) (Optional Paper)
3) लेखनविद्या व निबध लेखन
(जुना अभ्यासक्रम) (Old) (85 Pattern)

वेळ : 3 तास] **[एकूण गुण : 80**

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

विभाग – अ

प्रश्न 1) संवाद प्रक्रिया कशी चालते ? या प्रक्रियेतील विविध घटकांचा परिचय करून द्या.

किंवा

संवादविषयक सिद्धान्ताचे स्पष्टीकरण करा.

प्रश्न 2) संवाद प्रक्रियेत अर्थ कशा कशावर आवलंबून असतो ?

किंवा

कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) जीवन व्यवहारातील संवादाचे महत्व

ब) सामाजिक व्यवहारातील संवादाची गरज

क) संवादातील अडथळे

ड) साहित्यकृतीतील संवादाचे महत्व

विभाग – ब

प्रश्न 3) प्रशासकीय क्षेत्रातील भाषा व्यवहाराचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

'जीवन व्यवहारात मराठीचा वापर वाढत आहे' – चर्चा करा.

P.T.O.

प्रश्न 4) जाहिरात क्षेत्रातील मराठीच्या वापरातील गुणदोषांची चर्चा करा.

किंवा

आकाशवाणीसाठी लेखन करताना कोणती पथ्ये पाळावीत ?

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) साहित्याची भाषा व प्रसार माधमांची भाषा साम्यभेद

ब) संपादनाची भाषिक कौशल्ये

क) जनसंपर्कासाठीची भाषिक कौशल्ये

ड) निबंध लेखनातील तर्कशुद्धतेचे महत्व

■■■

Total No. of Questions : 5] [Total No. of Pages : 2

P919

[4102] - 8

M. A. (Part - II)

Marathi (मराठी)अभ्यासपत्रिका – क्र. -8

MR - 8 : (ऐच्छिक) (Optional Paper)

4) मराठीतील वैचारिक साहित्य (नवा अभ्यासक्रम)

(जुना अभ्यासक्रम) (Old) (85 Pattern)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 80

पाठ्यपुस्तके :– 1) सार्वजनिक सत्यधर्म म. फुले.
2) स्त्री पुरूष तुलना – ताराबाई शिंदे
3) वि. रा. शिंदे यांचे निवडक लेख
4) क्रांतीसुक्ते राजूजी छत्रपती शाहू
5) जागृतीकार पाळेकर यांचे लेख
6) मराठी लोकांची संस्कृती – इरावती कर्वे
7) धर्मचिंतन – दि. कै. बेडेकर
8) चिंतनयात्रा – डॉ. जनार्दन वाघमारे

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

विभाग – अ

प्रश्न 1) मराठीतील वैचारिक साहित्याची वाटचाल स्पष्ट करा.

किंवा

'शूद्रातिशूद्रांचा दुःखाचे मूळ प्रस्थापित धर्म व्यवस्थेत आहे' या विधानाचे प्रतिबिंब म. फुले यांच्या 'सार्वजनिक सत्यधर्म' – या ग्रंथात कसे आढळते लिहा.

प्रश्न 2) वि. रा. शिंदे यांच्या धर्म सुधारणा व समाजसुधारणा विषयक विचारांचा परामर्श द्या .

किंवा

कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) सार्वजनिक सत्यधर्म मधील वैश्विक दृष्टिकोन

ब) 'स्त्री–पुरूष तुलना' – चे लेखन विशेष

क) वि. रा. शिंदे यांच्या लेखसंग्रहातील सामाजिक चळवळींचा प्रत्यय

ड) 'क्रांतीसुवने'चा आशय.

P.T.O.

विभाग - ब

प्रश्न 3) 'जागृतीकार पाकेकर यांचा जातिभेद व हिंदू सत्तेचा अध:पात या विषयीचे विवेचन करा.

किंवा

'मऱ्हाठी संस्कृती : या ग्रंथातून इरावती कर्वे यांच्या समाज व लोक संस्कृतीच्या अभ्यासाचे प्रगल्भतेने दर्शन कसे घडते ? ते लिहा.

प्रश्न 4) 'धर्म-चिंतन' या ग्रंथातील दि. के. बेडेकरांची लेखन वैशिष्ठ्ये विशद करा.

किंवा

डॉ. जनार्दन वाघमारे यांच्या प्रगल्भविचारांचा 'चिंतन यात्रा' मधून कसा प्रत्यय येतो. ते लिहा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) पाळेकरांचा पुरोगामी विचार

ब) इरावती कर्वे यांची निवेदन शैली.

क) दि. के. बेडेकर यांनी केलेली धर्म चिकीत्सा.

ड) डॉ. जनार्दन वाघमारे यांचे शिक्षण विषयक विचार.

■■■

Total No. of Questions : 5] [Total No. of Pages : 2

P919

[4102] - 8
M. A. (Part - II)
Marathi (मराठी)अभ्यासपत्रिका – क्र. -8
MR - 8 : (ऐच्छिक) (Optional Paper)
5) मराठीतील वैचारिक वाङ्मय
(जुना अभ्यासक्रम) (Old) (85 Pattern)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 80

पाठ्यपुस्तके :–
1) *कृष्णराव भालेकर समग्र वाङ्मय*
2) *आधुनिक भारत*
3) *राजवाडे लेखसंग्रह*
4) *न्या. रानडे यांची धर्मपर व्याख्याने*
5) *युगांतर*
6) *बायकांचा जन्म*
7) *जनता पत्रातील लेख*
8) *एक गाव–एक पाणवठा*

सूचना :–
1) *सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.*
2) *सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.*

विभाग – अ

प्रश्न 1) कृष्णराव भालेकरांच्या वाङ्मयाचे स्वरूप व वेशिष्ट्ये सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

'आधुनिक भारत' या ग्रंथाचे मराठी वैचारिक साहित्यातील योगदान स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) न्या. रानडे यांच्या धर्मपर व्याख्यानातील आशयाचे स्वरूप विशद करा.

किंवा

कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) 'आधुनिक भारत'चे ऐतिहासिक महत्व

ब) वि. का. राजवाडे यांची वाङ्मयातील दृष्टी

क) कृष्णराव भालेकरांच्या वाङ्मयातील आशयसूम

ड) न्या. रानडयांच्या धर्मपर व्याख्यानातील उदारमतवाद

P.T.O.

विभाग – ब

प्रश्न 3) 'युगांतर' मधील यशवंतराव चव्हाणांच्या विचार दर्शनाचे स्वरूप विशद करा.

किंवा

'डॉ. बाबा आढाव यांचा 'एक गाव–एक पाणवठा' हा ग्रंथ महाराष्ट्राचे अंतरंग दर्शविणारा सामाजिक दस्ताऐवज आहे,' चर्चा करा.

प्रश्न 4) 'जनता' या पत्रातील डॉ. आंबेडकरांचे हिंदूधर्म विषयक विचार स्पष्ट करा.

किंवा

शांताबाई किर्लोस्करांच्या 'बायकांचा जन्म' या ग्रंथातील स्त्रीत्वाची संकल्पना विशद करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) यशवंतराव चव्हाण यांचे संरक्षणविषयक विचार

ब) जनतापत्रातून दिसणारी डॉ. आंबेडकरांची विद्रोही भूमिका

क) 'बायकांचा जन्म' मधील मातृत्वाची संकल्पना

ड) 'एक गाव–एक पाणवठा' ची भाषाशैली.

■■■

Total No. of Questions : 5] [Total No. of Pages : 2

P919

[4102] - 8

M. A. (Part - II)

Marathi (मराठी)अभ्यासपत्रिका – क्र. -8

MR - 8 : (ऐच्छिक) (Optional Paper)

6) साहित्याचा सामाजिक दृष्टिकोनातून अभ्यास

(जुना अभ्यासक्रम) (Old) (85 Pattern)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 80

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

विभाग – अ

प्रश्न 1) साहित्याच्या सामाजिक अभ्यासाचे विविध पैलू स्पष्ट करा.

किंवा

लेखकाच्या जीवन दृष्टीचा त्याच्या साहित्य निर्मितीवर कोणता परिणाम होतो ? ते लिहा.

प्रश्न 2) विविध वाङ्मयप्रकारांच्या निर्मिती मागील समाज सापेक्ष कारणे विशद करा.

किंवा

कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) वाचकांच्या अभिरूची भिन्नतेची कारणे

ब) वाचकनिष्ठ साहित्याचे स्वरूप

क) काङ्मययातील प्रयोगशीलता

ड) वैचारिक चळवळी आणि साहित्य

विभाग – ब

प्रश्न 3) केशवसुतांनी काव्यातून कोणती सामाजिक क्रांती केली ? ते लिहा.

किंवा

'रंग एक' – या कथासंग्रहाचे परीक्षण करा.

P.T.O.

प्रश्न 4) ‘शोभा-यात्रा’तील उपरोध स्पष्ट करा.

किंवा

‘बारोमास’ मधील दुषकाळी परिस्थितीचे चित्रण करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

अ) ‘मजुरावर अपासमारीची पाळी’ - या कवितेचा आशय

ब) कमल देसाईची ‘रंग-एक’ मागील दृष्टी

क) ‘शोभायात्रा’ तील राजकीय भाष्य

ड) ‘बारोमास’ - शीर्षकाची समर्पकता.

■■■

Total No. of Questions : 1] [Total No. of Pages : 1

P919

[4102] - 8
M. A. (Part - II)
Marathi (मराठी)अभ्यासपत्रिका - क्र. -8
MR - 8 : (ऐच्छिक) (Optional Paper)
6) निबंध लेखन
(जुना अभ्यासक्रम) (Old) (85 Pattern)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

विभाग - अ

प्रश्न 1) पुढील पैकी कोणत्याही एका विषयावर प्रदीर्घ निबंध लिहा.

अ) माहिती तंत्रज्ञान क्षेत्रातील मराठीचा वापर

ब) स्त्रीवादी साहित्याचे मराठी साहित्यातील योगदान

क) संत साहित्य कालबाह्य झाले आहे काय ?

ड) विश्व मराठी साहित्य संमेलन

ड) निवडणूका - लोकशिक्षणाचे माध्यम

■■■

P.T.O.